

Ähtäri

kvvy

Ähtäriin reitin vesistösäännöstelyn kehittämissen esiselvityshanke

Hanna Arola

Loppuraportti
2024

14.3.2023-31.7.2024

Ähtärin reitin vesistösäännöstelyn kehittämisen esiselvityshanke

Loppuraportti 14.3.2023-31.7.2024.

Arola, H. 2024. Ähtärin reitin vesistösäännöstelyn kehittämisen esiselvityshanke. Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry. Loppuraportti 14.3.2023-31.7.2024.

Tekijä:

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry / Tampere
Hanna Arola, Kehityspäällikkö, FT

Tekijä	Hanna Arola, Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY Yhdistys)
Hanke	Ähtärin reitin vesistösäätelyn kehittämisen esiselvityshanke
Hankeaika	14.3.2023-31.7.2024
Hankealue	Ähtärin reitti
Rahoitus	Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Yhteenveto

Ähtärin kaupunki aloitti vuonna 2023 Ähtärin reitin vesistösäätelyn kehittämisen esiselvityshankkeen. Hankkeessa selvitettiin erilaisia vaihtoehtoja Ähtärinjärven säätelyluvan kehittämiseen siten, että alueella pystyttäisiin vähentämään haitallisen alhaisia vedenpinnakorkeuksia ja huomioimaan ilmastonmuutoksen vaikutukset vedenpinnan korkeuteen nykyistä paremmin. Tämän arviointityön toteutti Suomen ympäristökeskus.

Säätelyluvan kehittämisehdotusten lisäksi selvitettiin säätelykäytäntöjen kehittämismahdollisuuksia yhdessä laadittujen säätelysuositusten avulla. Tässä selvitystyössä tarkasteltiin vesistösäätelyn muutosvaihtoehtojen vaikutuksia vesiluonnolle, vesistön ekologiseen tilaan ja luonnon monimuotoisuudelle, rantakiinteistöjen omistajille, vesistöjen käyttöön ja viihtyisyyteen sekä kustannusvaikutuksia sähköyhtiöille. Tämän osion toteutti KVVY Tutkimus Oy.

Selvityksissä esitettyjen tietojen perusteella tehtiin tarvittavat päätökset säätelyn kehittämisen jatkotoimenpiteistä ja kyseinen työ toimi myös pohjatyönä mahdolliselle säätelylupamuutoshakemukselle.

Hankkeen vastuutaho oli Ähtärin kaupunki ja hankkeen koordinoinnista vastasi Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry. Hankkeen yhteistyökumppanit olivat Virtain ja Alajärven kaupungit sekä Soinin kunta, Suomenselän kalatalousalue, Ähtärinjärven ja sen alapuolisten vesistöjen osakas- ja kalastuskunnat Killinkosken voimalaitokselle saakka, vesistöjen käyttäjät, kiinteistöjen omistajat, Killin Voima Oy ja Koskienergia Oy sekä Etelä-Pohjanmaan Ely-keskus.

SISÄLTÖ

1. HANKKEEN TARVE JA TAUSTA	1
2. HANKKEEN TOIMET JA VIESTINTÄ.....	2
3. HALLINTO, OHJAUS JA KUSTANNUKSET	4

Viitteet

Ähtärin reitin vesistösäännöstelyn kehittämissen esiselvityshanke

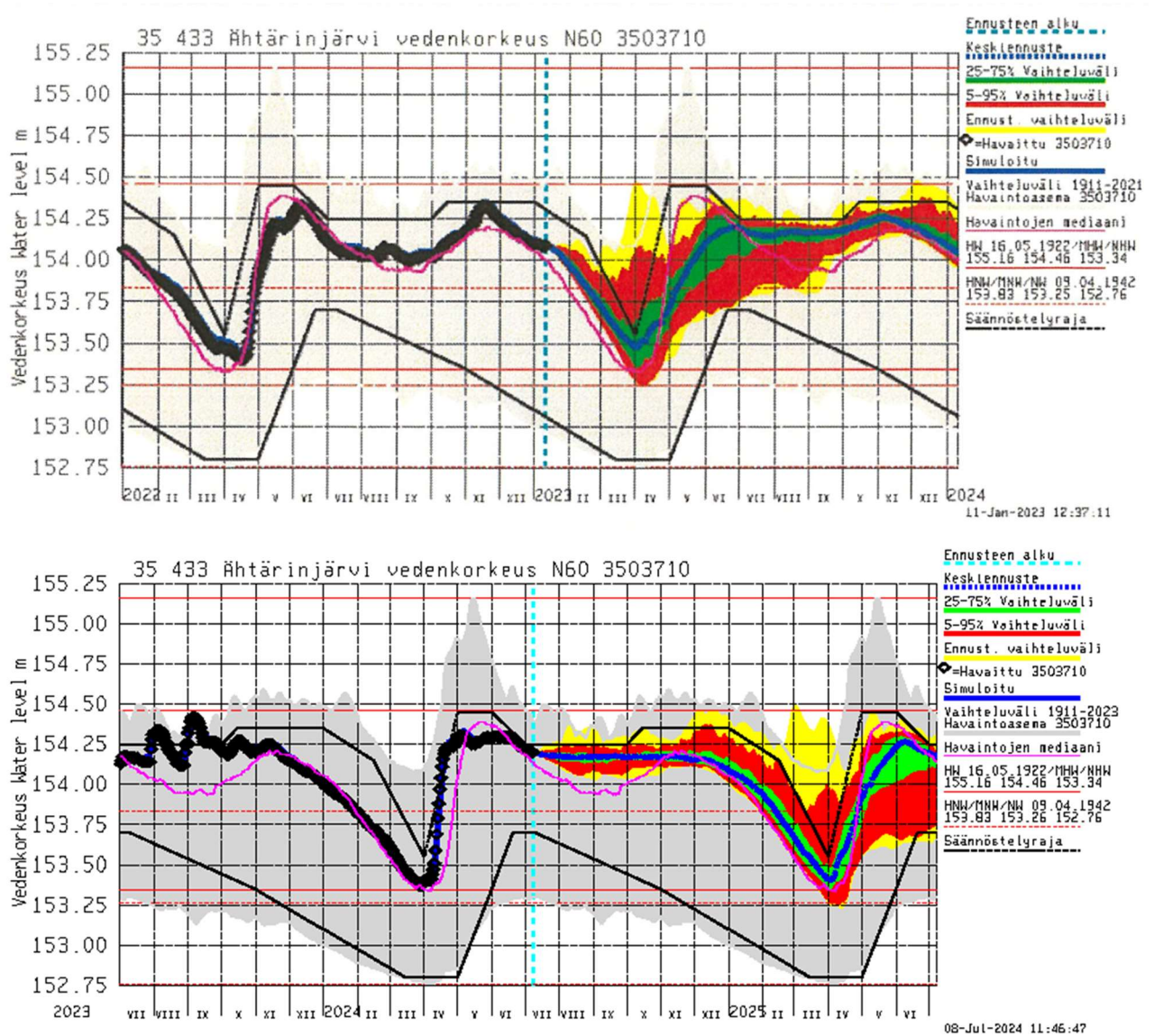
Loppuraportti

1. Hankkeen tarve ja tausta

Kokemäenjoen-Selkämeren-Saaristomeren vesienhoitoalueeseen kuuluvan Ähtärin reitin päävesistö on säännöstelty. Säännöstely perustuu vuonna 1976 myönnettyyn lupaan, jonka ehtojen mukaan Killin Voima Oy:n on tehtävä keväisin niin sanottu kevätkuoppa sulamisvesiä varten. Vastaavasti kesäkuun aikana vedenpintaa on laskettava.

Ilmastonmuutoksen myötä talvien lumimäärien on arvioitu olevan tulevaisuudessa nykyistä pienempiä ja myös sulamiskauden on arvioitu aikaistuvan. Nykyinen säännöstelylupa ei mahdollista riittävää reagoimista vähälumisiin talviin tai kuumiin kesiiin. Tällöin riskinä on, että vedenpintaa ei saataisikaan nostettua tavanomaiselle kesätasolle vähälumisen talven jälkeen. Alhaiset vedenpinnankorkeudet altistavat rantoja eroosiolle ja voimakkaat vedenpinnan korkeuden vaihtelut voivat myös aiheuttaa muuta haittaa rantaluonnolle ja vesieliöstölle. Lisäksi vesistön virkistyskäyttö kärsii, mikä aiheuttaa myös taloudellista haittaa yksityishenkilöille, yrityksille ja kunnille.

Jo nykyisellään nähdään, että Killin Voima Oy ei ole laskenut vedenpintaa lähelle säännöstelyn alarajaa keväisin, vaan kevätkuoppa on toteutettu noudatellen säännöstelyluvan ylärajaa (Kuva 1.1). Silti Ähtärinjärven vedenpinta on voinut laskea vähäsateisina kesinä. Tässä hankkeessa selvitettiin, miten nykyistä maltillisemmän kevätkuopan teko ja hitaampi kesäaikainen vedenpinnan laskeminen vaikuttaisivat Ähtärinjärveen ja sen alapuolisiin vesistöihin. Tällä ei vaikutettaisi säännöstelyn nykyisiin ylä- tai alarajoihin.

Kuva 1.1. Suomen ympäristökeskuksen tekemiä havaintoja ja laatimia ennusteita Ähtärinjärven vedenpinnan korkeudesta vuosille 2022–2025 (Ylä: <http://wwwi2.ymparisto.fi/i2/35/1354331001y/w3sanafi.html>, vierailtu 11.1.2023; Ala: <http://wwwi2.ymparisto.fi/i2/35/1354331001y/waqfi.html>, 8.7.2024). Sekä 2023 että 2024 keväällä Ähtärinjärven säännöstely on noudatellut viime aikoina säännöstelyn ylärajaa.

2. Hankkeen toimet ja viestintä

Hanke aloitettiin pyytämällä tarjoukset eri toimijoilta arviointi- ja selvitystöistä sekä hanketoimijan tehtävästä. Vaihtoehtojen arviointityön toteutti Suomen ympäristökeskus (SYKE) ja kehittämisselvityksen KVVY Tutkimus Oy. Hanketoimijaksi valittiin Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry (KVVY Yhdistys).

SYKE:n laatima Ähtärinjärven säännöstelyn simulointi eri ilmastoskenaarioilla valmistui vuonna 2023. Tässä työssä SYKE arvioi säännöstelyn kevät- ja kesäaikaisten säännöstelykäytäntöjen jyrkkyyden muuttamisen vaikutuksia Ähtärin reitin vesistöihin. Lopputuloksena oli, että näillä muutoksilla vedenpinnan korkeudet ja virtaamat pysyisivät lähempänä aiempien vuosikymmenien tasoa. Tämän työn

pohjalta KVVY Tutkimus Oy laati kesällä 2024 esiselvityksen Ähtärin reitin vesistö säännöstelyn kehittämiseksi, jossa oli arvioitu nykyistä maltillisemmän kevätkuopan ja hitaamman kesäaikaisen vedenpinnan laskun vaikutuksia laajalti. Selvitystyön lopputuloksena oli, että muutoksella ei olisi haitallisia vaikutuksia luontoarvoihin eikä pohjavesi- tai suojelualueisiin. Vastaavasti toimista arvioitiin olevan hyötyä esimerkiksi vesivoiman tuotannolle. Kyseistä selvitystyötä on mahdollista käyttää jatkossa myös vesilupahakemuksena.

Hankkeen toimista viestittiin hankealueella mahdollisimman laajalti. Hankkeelle laadittiin nettisivut Ähtärin kaupungin nettisivuille: <https://www.ahtari.fi/index.php/asuminen-ja-rakentaminen/ymparisto/hankkeet>. Syksyllä 2023 hanke tarjosi paikallisille lehdistöille tiedotetta hankkeen toimista, mutta tämä ei tuottanut tulosta. Hanke järjesti Vesi-illan Ähtärissä 4.6.2024 yhteistyössä KVVY Yhdistyksen kanssa (Kuva 2.1). Vesi-illassa esiteltiin muun muassa KVVY Tutkimus Oy:n laatimaa selvitystä ja kuultiin paikallisten tekemistä kunnostustoimista (Kuva 2.2). Tilaisuutta mainostettiin Ykköset!-lehdessä. Vesi-iltaan osallistui yhteensä 60 henkilöä (ml. järjestäjät), joista 40 paikan päällä ja 20 etäyhteydellä.

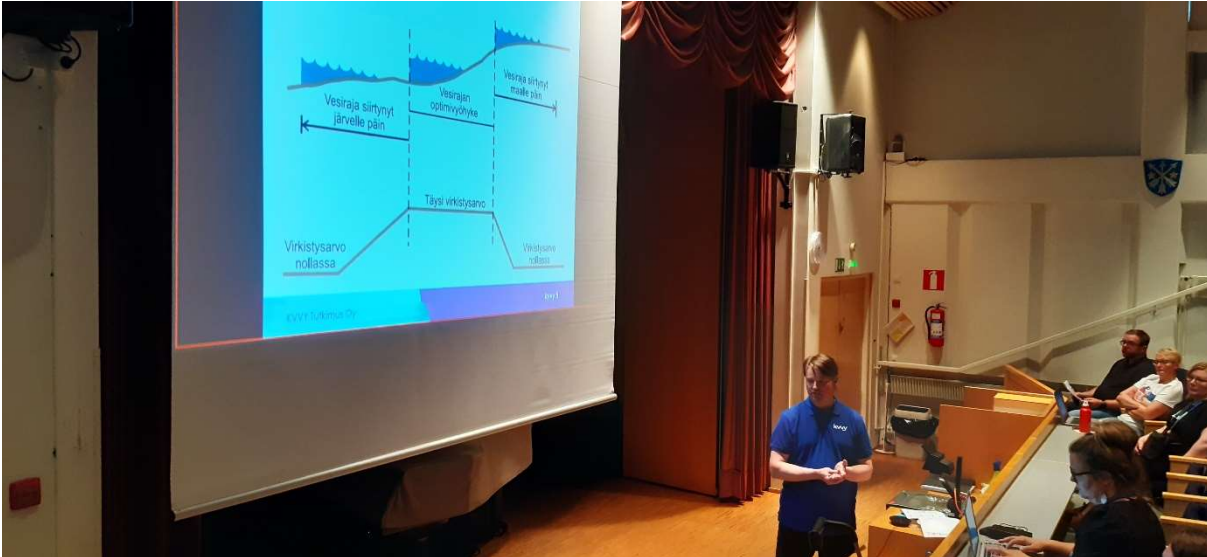
- 17:00** Tilaisuuden avaus – Hanna Arola, KVVY Yhdistys ja tilaisuuden puheenjohtaja Mikko Annala
- 17:05** Ähtärin reitin vesistö säännöstelyn kehittämisen esiselvityshankkeen taustoitus – Marjo Mäkipelto, Ähtärin kaupunki
- 17:15** Vesistö säännöstelyn kehittämismahdollisuudet ja vaikutusten arviointi – Karri Reiman, KVVY Tutkimus Oy
- 18:00** Tauko, kahvittelua ja vapaata keskustelua
Kunnostusklippa: Asiantuntijat käytettävissäsi
- 18:30** Hankekokonaisuudet Ähtärin reitillä – paikallisia esimerkkejä kunnostuksista – Jari Pusaa ja Kimmo Toivola, osakaskuntien puheenvuoro
- 19:00** Miten edetä kunnostustoimissa tehokkaasti – Hanna Arola, KVVY Yhdistys
- 19:30** Keskustelua ja kysymyksiä
Kunnostusklippa: Asiantuntijat käytettävissäsi

Tilaisuuden järjestävät KVVY Yhdistys ja Ähtärin kaupunki.
 Tilaisuus on maksuton ja kaikille avoin. Kutsua voi vapaasti jakaa eteenpäin.
 Ilmoittaudu mukaan viimeistään 28.5. osoitteessa: www.kvvy.fi/tapahtumat

TERVETULOA!

Kuva 2.1. Kesäkuussa 2024 pidetyssä Vesi-illassa kuultiin mm. Ähtärin reitin vesistö säännöstelyn kehittämisen esiselvityshankkeesta.

Kuva 2.2. KVVY Tutkimus Oy:n Karri Reiman esitteli selvitystyön tuloksia 4.6.2024 pidetyssä Vesi-illassa (Kuva: Hanna Arola, KVVY Yhdistys).

3. Hallinto, ohjaus ja kustannukset

Hanketta hallinnoi Ähtärin kaupunki ja työtä koordinoi Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry. Hankkeelle oli nimitetty ohjausryhmä, johon kuuluivat

- Etelä-Pohjamaan ELY-keskus,
- Killin Voima Oy,
- Koskienergia Oy,
- Alajärvi,
- Soini,
- Virrat,
- Ähtäri ja
- hankealueen osakaskuntien edustajat

Hankkeen aikana ohjausryhmä kokoontui seitsemän kertaa.

Hankkeen arvioitu kokonaiskustannus oli 42 500 euroa, joka alittui hieman. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen myöntämän avustuksen osuus hankkeen kokonaiskustannuksista oli 50 %.

Viitteet

Juntunen, P. 2023. Ähtärinjärven säännöstelyn simulointi. Suomen ympäristökeskus. 37 s.

KVVY Tutkimus Oy 2024. Esiselvitys Ähtärin reitin vesistösäännöstelyn kehittämistä. Tutkimusraportti, 15 s.